

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Ενότητα 2: Κ.Τ.Καβάφης

Δημήτρης Πολίτης

Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η.

Σκοποί ενότητας

- Αποτίμηση της ιδιαίτερης θέσης του Κ.Π.Καβάφη στο ποιητικό τοπίο του 19ου-20ού αιώνα και της συμβολής του στην εξέλιξη της Νεοελληνικής Ποίησης.
- Πλησιέστερη επαφή με το ποιητικό του έργο και μελέτη επιμέρους ποιημάτων του (κατά θεματικές ενότητες, σύμφωνα με χρονολογικές διαιρέσεις ή ειδολογικές κατατάξεις).
- Εμβάθυνση στη γραφή του Κ.Π.Καβάφη και κατανόηση της ξεχωριστής ποιητικής του.

Περιεχόμενα ενότητας

- Αναλυτική εργοβιογραφική αναφορά στον Κ.Π.Καβάφη
- Ιδιαίτερη αναφορά στην εποχή του, αισθητικές επιρροές της ποίησής του
- Ιδιοτυπίες, ειδολογική κατάταξη και χρονολογική διαίρεση των ποιημάτων του της
- Αναλυτική (χρονολογική και αισθητική) εξέταση της ποίησής του (σύμφωνα με τις ιδιοτυπίες και τα ιδιαίτερα προσδιοριστικά της).

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ (1863-1933)

«Εἶμαι Κωνσταντινουπολίτης τὴν καταγωγὴν, ἀλλὰ ἐγεννήθηκα στὴν Ἀλεξάνδρεια — σ' ἓνα σπίτι τῆς ὁδοῦ Σερίφ· μικρὸς πολὺ ἔφυγα, καὶ ἄρκετὸ μέρος τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας τὸ πέρασα στὴν Ἀγγλία. Κατόπι ἐπισκέφθην τὴν χώραν αὐτὴν μεγάλως, ἀλλὰ γιὰ μικρὸν χρονικὸν διάστημα. Διέμεινα καὶ στὴ Γαλλία. Στὴν ἐφηβικὴν μου ἡλικίαν κατοίκησα ὑπὲρ τὰ δύο ἔτη στὴν Κωνσταντινούπολη. Στὴν Ἑλλάδα εἶναι πολλὰ χρόνια ποὺ δὲν ἐπῆγα. Ἡ τελευταία μου ἐργασία ἦταν ὑπαλλήλου εἰς ἓνα κυβερνητικὸν γραφεῖον ἐξαρτώμενον ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Δημοσίων Ἔργων τῆς Αἰγύπτου. Ζέρω Ἀγγλικά, Γαλλικά καὶ ὀλίγα Ἰταλικά».

Αυτοβιογραφικό σημείωμα του [Κ.Π.Καβάφη](#)

Το έργο του Κ.Π.Καβάφη

Το σώμα των Καβαφικών ποιημάτων περιλαμβάνει:

- 154 ποιήματα που αναγνώρισε ο ίδιος («Αναγνωρισμένα»),
- 37 ποιήματα που αποκήρυξε («Αποκηρυγμένα»),
- 75 ποιήματα που βρέθηκαν τελειωμένα στα χαρτιά του («Ανέκδοτα»), και
- 30 ποιήματα που βρέθηκαν στα χαρτιά του χωρίς να έχουν πάρει την τελική τους μορφή («Ατελή»).

- Το **1904** κυκλοφόρησε ο ίδιος μια μικρή συλλογή με τον τίτλο Ποιήματα, όπου περιλαμβάνονταν τα ποιήματα: Φωνές, Επιθυμίες, Κεριά, Ένας γέρος, Δέησις, Οι ψυχές των γερόντων, Το πρώτο σκαλί, Διακοπή, Θερμοπύλες, Τα παράθυρα, Περιμένοντας τους βαρβάρους, Απιστία και Τα άλογα του Αχιλλέως.
- Το **1910** ανατύπωσε ιδιωτικά τη συλλογή του, προσθέτοντας αλλά επτά ποιήματα: Τρώες, Μονοτονία, Η κηδεία του Σαρπηδόνοσ, Η συνοδεία του Διονύσου, Ο Βασιλεύς Δημήτριος, Τα βήματα και Ούτος εκείνος.
- Το **1935** κυκλοφόρησε στην Αθήνα η πρώτη πλήρης έκδοση των (154) ποιημάτων του (επιμ. Ρίκα Σεγκοπούλου), ενώ το 1948 έγιναν δύο ακόμη ανατυπώσεις.

Χρονολογική διαίρεση του καβαφικού έργου

- **Πρώιμη περίοδος (1886-1896)**, η οποία περιλαμβάνει τα περισσότερα από τα «Αποκηρυγμένα» ποιήματα του Καβάφη.
- **Ωριμη περίοδος (1896-1933)**, η οποία περιλαμβάνει τα περισσότερα από τα "γνωστά" του ποιήματα.

*

Για τον ίδιο τον Καβάφη **τομή** στην ποιητική του πορεία αποτελεί το έτος **1911** (ποιήματα «προ του 1911»- ποιήματα μεταγενέστερα).

Κατηγορίες καβαφικών ποιημάτων

«ιστορικά»,
«φιλοσοφικά» και
«ηδονικά» ή «αισθησιακά»

«Ιστορικά»

Τα «ιστορικά» ποιήματα (πολλά από τα οποία θεωρούνται «ψευδοϊστορικά», αφού το ιστορικό γεγονός/πρόσωπο αξιοποιείται ως πρόφαση) εμπνέονται κυρίως από περιόδους παρακμής (ελληνιστική περίοδος), από την Αλεξάνδρεια, από την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα και το Βυζάντιο.

«Φιλοσοφικά»

Τα «φιλοσοφικά» (ή «διδασκτικά») ποιήματα πραγματεύονται κυρίως φιλοσοφικά θέματα/ φιλοσοφικές ιδέες, ανθρώπινες/ηθικές αξίες. Πολλά από αυτά χαρακτηρίζονται «ποιήματα ποιητικής», δηλαδή ποιήματα για την ποίηση, με συμβουλές προς ομοτέχνους του, κ.ά.

«Αισθησιακά» ή «Ηδονικά»

Τα «αισθησιακά» ή «ηδονικά» (ή «ερωτικά») ποιήματα είναι εμφανώς λυρικά. Σε αυτά κυριαρχεί η ανάμνηση, η αναπόληση και ο οραματισμός.

Αισθητικές επιρροές

- **Ρομαντισμός** (κυριαρχία φαντασίας, του συναισθήματος, του υποκειμενισμού, της απαισιόδοξης φιλοσοφίας αλλά και του επικουρισμού).
- **Παρνασσισμός** (λατρεία ποιητικής μορφής και της ακριβόλογης έκφρασης, περιγραφική τάση, αντικειμενική διάθεση, αξιοποίηση της Ιστορίας).
- **Συμβολισμός** (κλίμα υποβολής, ρέμβη, αοριστία, κυριαρχία του ενστίκτου και του ονείρου).

Ιδιοτυπίες της καβαφικής ποίησης

- Η γλώσσα και η στιχουργική μορφή των ποιημάτων του,
- Ποιητική έμπνευση-τεχνική του οραματισμού,
- Αισθησιακό στοιχείο-Ερωτισμός,
- Φιλοσοφική («διδασκτική») διάθεση,
- Η ιδέα του Ελληνισμού (Αλεξάνδρεια),
- Δραματικότητα-Διαλεκτική του μέσα και του έξω χώρου,
- Ο ρόλος της Ιστορίας.

Επιλογή από το έργο του Κ.Π.Καβάφη

(Αποκηρυγμένα, Ίκαρος 1983)

Ο ποιητής και η Μούσα (1886)

Κτίσται (1891)

Καλός και Κακός Καιρός (1893)

Φωνή απ' την Θάλασσα (1893/1898)

Ελεγεία των λουλουδιών [1895-(τρίτη γραφή)]

(Ποιήματα 1897-1933, Ίκαρος 1984)

Μέρες του 1896 (1927)

Μέρες του 1903 (1917)

Καισαρίων (1914/1918)

Ηδονή (1913/1917)

Επέστρεψε (1912)

Στα 200 π.Χ. (1931)

Στην εκκλησία (1912)

Η Σατραπεία (1905/1910)

Η πόλις (1894/1910)

Απολείπειν ο Θεός Αντώνιον (1910/1911)

Η Δόξα των Πτολεμαίων (1896/1911)

Τα επικίνδυνα (1911)

Αλεξανδρινοί βασιλείς (1912)

Θάλασσα του πρωϊού (1915)

Ο Θεόδοτος (1915)

Εν εσπέρα (1917)

(Ποιήματα 1897-1933, Ίκαρος 1984) [συν.]

Ιασή Τάφος (1917)

Των Εβραίων (50 μ.Χ.) (1919)

Μέρες του 1909, '10, και '11 (1928)

Στον ίδιο χώρο (1929)

Κεριά (1893/1899)

Όσο μπορείς (1905/1913)

Περιμένοντας τους Βαρβάρους (1904)

Θερμοπύλες (1903)

Ιθάκη (1911) Η Ιθάκη σε κόμικς

Σοφοί δε προσιόντων (1896/1914)

Τείχη (1896/1897)

Τα παράθυρα (1897/1903)

Εις τα περίχωρα της Αντιοχείας (1933)

Διακοπή (1900/1901)

Το πρώτο σκαλί (1895/1899)

Ζωγραφισμένα (1914/1915)

(Κρυμμένα Ποιήματα 1877; - 1923, Ίκαρος 1993)

Το Σύνταγμα της Ηδονής

Κρυμμένα (1908)

Έμπορος Αλεξανδρεύς (1893)

Στο Σπίτι της Ψυχής (1894)

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Ψηφιακές πηγές

[Εθνικό Κέντρο Βιβλίου-Αρχείο Ελλήνων Συγγραφέων: Κ.Τ.Καβάφης](#)

[Αρχείο Καβάφη: Γενική Βιβλιογραφία](#)

[Αρχείο Καβάφη: Βιβλιογραφία ανά έτος \(2001-σήμερα\)](#)

[Αρχείο Καβάφη: Άρθρα](#)

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου της διδάσκουσας.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημήτρης Πολίτης 2015.

«Νεοελληνική Λογοτεχνία. Κ.Π.Καβάφης». Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015.

Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/PN1518>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση, Όχι παράγωγα έργα, Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λπ., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

